

גליץ ל"א | ראש השנה | תשפ"ו

פנינים ואמרים נפלאים מאוצרות וכתבי תורתו של מורינו הגה"ח רבי שמעון הירשלער זצ"ל

משמעון

שה לבית פנינים וחידושים על סדר הפרשה

ברכת השנים – הכנה למלכיות

הזמן היחידי במשך השנה שמברכים איש לרעהו בכוונה אמיתית, הוא ליל ראש השנה אחר מעריב, שכל אחד ואחד מברך לחבירו ולבני ביתו ברכת לשנה טובה ותחתם לאלתר לחיים טובים ולשלום.

ולפענ"ד זה ההכנה והקדמה הכי גדול קודם שמקבלים עלינו מלכותו יתברך - כי קוב"ה וישראל ואורייתא חד, ובפרט ביום ראש השנה שהוא המלכת הקב"ה, שתמליכוני עליכם, לקיים ויהי בישראל מלך - בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל. וזה דוגמת קודם מתן תורה, שהיו כאיש אחד בלב אחד.

ויש להוסיף, הרי הדבר ידוע שאותה כוונה טהורה ותחושת אחדות מרוממת השוררת בליל ראש השנה, אינה מתקיימת ואינה מחזיקה מעמד לאורך זמן מחמת טרדות הזמן ושגרת החיים.

אשר על כן, אנו 'חוטפים' ומנצלים את שעת הכושר של ליל התקדש החג - עת הלבבות פתוחים באמת - ומברכים איש את רעהו בברכה אחת שורשית מקרב ולב, ברכה אשר כוללת ומקפלת בתוכה מראש את כל ימות השנה.

רמז נפלא בפסוק 'למשפטיך עמדו היום'

שמעתי דבר פלא, כי התיבות "ראש השנה" עוליים בגימטריא תתס"א, ולא מצאנו בכל התנ"ך רק פסוק אחד שתיבותיו עוליים בגימטריא כמנין הזה, והוא הפסוק בתהילים (קט, צא) "למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך" שהוא בגימטריא מכוון תתס"א, והוא ענין ראש השנה כמובן.

הדייט קופץ ב"ראש"

אמרו חז"ל (מגילה ב, ב) שלמדנו מהמן שהדייט קופץ בראש. וי"ל בדרך רמז, שגם מי שהוא הדייט, ואפילו ההדייט הכי פחות, כגון המן, ולבן (עי' ברש"י בראשית כ, ד), אף על פי כן "קופץ בראש", הדייט שביום ראש השנה יש ביכולתו לקפץ ממקומו ולעלות למדרגה רמה עד מאד. [מ'קען ועבן א שפרינג].

ברכת לשנה טובה – לפי כל השיטות

בענין צדיקים יודונים לחיים, ורשעים למיתה, רבו השיטות, עי' ברמב"ם (פ"ג מה' תשובה ה"ב) שאדם שעונותיו מרובים על זכויותיו מיד הוא מת ברשעו, והראב"ד משיג עליו דיש רשעים חיים הרבה, אלא נחתמין לאלתר שלא ימלאו ימיהם שני הדור (עי' ברש"י יבמות ג - שני דורות, שנים שפוסקים לאדם בשעת לידתו) שנגזרו להם, ועי' בהגהות מיימוניות (שם אות א') שמביאים את שיטת התוס' במסכת ר"ה (טז: ד"ה ונחתמין) שכתבו דהמתיה והחיים הוא לחיי עולם הבא, עיי"ש. [ולפי זה יתכן שאדם זוכה לכל טוב בשנה זו, ואינו יודע שנחתם לו כבר שאבד חלקו בעולם הבא, והוא דבר נורא]. אבל הרמב"ם ס"ל, שכל

העונשים שבעולם הזה, נגעים, ומיתת בנים, ועוני, הכל בכלל מיתה. ונראה לענ"ד שלכן מנהג ישראל תורה לברך ולאחז זה לזה בליל ראש השנה "לשנה טובה תכתב ותחתם לאלתר לחיים טובים ארוכים ולשלום" - שבזה כוללים ברכה לפי כל השיטות האמורות:

"לחיים" הוא כפשוטו שלא ימות מיד ח"ו - כדברי הרמב"ם, "לחיים טובים" הוא לפאוקי מעונשים שונים ח"ו - כדברי הרמב"ן, "ארוכים" הוא שישלם מספר ימיו ולא ילקח ח"ו קודם שנותיו הקצובות לו - כדברי הראב"ד, "ולשלום" י"ל הכוונה לחיי העולם הבא לאחר שמילא ימיו בעולם הזה - כדברי התוס', ועי"ד שמצינו בגמ' (שבת קנב:), שעל הצדיקים נאמר (ישעי' נז, ג) 'יבוא שלום ינוחו על משכבותם, ועל הרשעים נאמר (שם מח, כב) אין שלום אמר ה' לרשעים. והבן.

'שנהיה לראש': להיחלץ מההרגלים הישנים ולהתחדש

שנהיה לראש ולא לזנב. לכאורה הוא פלא שמתפללים שנהיה לראש, שהרי אמרו חז"ל (אבות ד, טו) הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים.

והרהרתי לתרץ בדרך העבודה, דהנה יש כמה בני אדם שמסתכלים על עצמם ביאוש כאילו כבר אין להם דרך לצאת ולהתרומם ממצבם הנוכחי, כי ההרגל נעשה טבע ושלטון, ע"כ אנו מתפללים "שנהיה לראש", היינו שנתקשר לראש השנה, שהוא עת התחדשות, שהיא שנה חדשה, וזהו זמן חדש שיש לאדם את היכולת להשתנות בו ממה שהיה בעבר, ולא נהיה "לזנב", להיות נמשכים והולכים אחר השנים שעברו בלי שום התקדמות.

קבלת המלכות בראש השנה – סגולה נפלאה לזכות בדן

בשנת תשס"ט שאלתי את הגאון רבי אברהם גורביץ שליט"א ר"מ דגייטסהעד, מהו ענין קבלת המלכות בראש השנה, הלא בכל השנה אנו מקבלים עול מלכות הקב"ה עלינו, דאין שום ברכה בלא הזכרת מלכות, וגם מקבלים עול מלכות שמים בשעת קריאת שמע שלש פעמים בכל יום, וא"כ מה החידוש במלכות שתמליכוני עליכם בראש השנה.

והשיב לי, ששמע בשם אביו הג"ר לייב גורביץ זצ"ל, דידועה הקבלה בשם הג"ח מוואלאזין, שסשהאדם בצרה גדולה יהרהר בדעתו להתחזק באמונת אומן שאין עוד מלבדו, וישעבד לבו לאביו שבשמים שהוא המלך והמושל ואין בלתו, ועי"ז יציל, כמו שכתב בספרו "נפש החיים" (שער ג פרק י"ב) שהיא סגולה גדולה לבטל ממנו כל מיני דיינים שלא יוכלו לשלוט עליו, וכידוע שהרבה עשו כן וניצלו. ולכן בראש השנה יום הדין, דיומא קמא הוא בחינת דינא קשיא, ובינומא תנינא דינא רפיא, הוא שעת סכנה ממש, שספרי מתים וספרי חיים מונחים לפניו כאמורם ז"ל (ר"ה לב, ג), ולכן העצה היעוצה להתחזק מאד בקבלת מלכותו יתברך, כמו שאמרים בתפלה וידע כל פעול כי אתה פעלתו וכי, כי זו היא סגולה נפלאה לזכות בדן.

מפי השמועה פנינים נפלאים שנשמעו מפי סופרים וספרים

סוד מאה הקולות של תקיעת שופר – כל אנה ספורה ומנויה

איתא בגמרא (ר"ה לג, ב) שענין תרועה שהוא יבא נלמד מאימיה דסיסרא שנאמר בה (שופטים ה, כח) **בַּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקָפָה וַתִּיבַב. וּבַתּוֹסַפּוֹת** (שם ד"ה שיעור) מובא מדברי הערוך שתוקעין מאה קולות כנגד מאה פעיות דפעיא אימיה דסיסרא. ולכאורה מוקשה מדוע צריך לתקוע בקיום מצות תקיעת שופר כפי מנין הפעיות שפעתה אמו של אותו רשע, ומה לנו בזה.

וראיתי בשם הגאון **רבי אייזיק שר** זצ"ל ר"י סלבודקה, שמבאר דבאמת קשה מי מנה כמה פעיות פעתה אמו של סיסרא באותה שעה ומנה להו לחז"ל שהיו מאה פעיות דוקא. ועל כרחק צריך לומר שידעו כן ברוח הקודש כי מלאך מנה את יבוביה ופעיותיה אף על פי שהיתה נכריה אמו של רשע מפורסם.

ומזה נלמד דבר עמוק שכל צער וכל אנה וגניחה של כל בריה בעולם הוא מניו וסופר לפני הקב"ה במדה מדויקת לא פחות ולא יותר. ולכן נתקן לתקוע בשופר בראש השנה כמנין מאה קולות דייקא שזה מוסר השכל לדעת, שכל צער שיש לאדם הוא בדקדוק נפלא וכל אנהותיו מנויות וספורות אחת מהנה לא נעדרה. ועוד יש בזה ענין של תפלה כאמורים לפני הקב"ה: ריבוננו של עולם השומע ומונה אנהותיו של כל נברא ראה נא בענייני הרי כבר גנחנו די והותר מהר והושיענו למען שמוך.

"שפתי ישנים דובבות" – קריאה של חיבה

אנו פונים בבקשה אישית לכל מי שזכה להכיר את המחבר ז"ל ויש באמתחתו זכרונות ועובדות ממסכת חייו, וכן למי ששמע מפי סיפורים ופנינים מכלי ראשון או שברשותו הקלטות מדבריו – אנא העבירו אלינו את החומרים היקרים הללו, למען נוכל להעלותם על הכתב ולזכות בהם את הרבים. נא לשלוח לכתובת המייל: s3004070650@gmail.com, המערכת

דבר בעתו פנינים וביאורים בעניני דיומא

ביאור הטעם שאנו עולה בגימטריא 'חט' חסר אלף

בדרכי משה (א"ח סוף ס' תקפ"ו) מובא שלא לאכול אגוזים בר"ה, מטעם שזה מרבה כיחו וניעו, וזה מפריע מלשמוע קול השופר מתחלתו ועד סופו, ולכן נהג **מהר"ל** שלא לאכול אגוזים. עוד יש טעם אחר (מובא בד"מ ס' תקפ"ג) שאגוז בגימטריא חטא. ובהגהת רמ"א (ס' תקפ"ג ס"ב) מזכיר שני הטעמים - ועל הטעם השני קשה, דהלא אגוז הוא בגימ' חט בלי אלף.

ועוד, **דחטא גימ' ח'י**, והאם נאמר דאסור לאכול בר"ה דבר הבא מן החי, אדרבה, מצינו (מובא בכמה ראשונים, וגם בב"י ס' תקפ"ג) שעל ר"ה נאמר (נחמ' ח, י) **לכו אכלו משמנים**.

ולפענ"ד בצירוף ב' הטעמים 'יומתק הדבר, כי כמו בחטא, האלף' נבלעת ואינה נשמעת, כמו כן על ידי כיחה וניעה, קול השופר נבלע ואינו נשמע כראוי, ועי"ז יתכן שלא יצא ידי חובת תקיעת שופר, וזה גופא חטא. ואע"ג שזה נגרם בשוגג, כמו כל חטא שהוא שוגג, אבל ידוע מה שכתוב בספרי"ק (אלשיך ויקרא ד, כז), שכל שוגג נגרם על ידי פשיעה מקודם, דלא בחנם באים לידי שוגג, וזה רמז גדול לשוב גם על השגגות, בהבין האדם שזה נגרם על ידי פשיעה הקודמת, כמו מצינו כאן שע"י אכילת אגוזים נגרם ביטול המצוה.

ולכן אגוז בגימ' חטא, ר"ל חט בלי אלף, דאין האלף מורגש כל כך, כי בשגגות חסרה לאדם הידיעה, ומרומז באות אלף דייקא שהיא אות הראשונה לכ"ב אותיות, ומרומזת על הקדמה לדבר. והבן היטב, כי הוא רעיון נחמד בס"י.

עוד י"ל ביאור הרמז מאגוז לענין החטא, דהנה אמרו חז"ל (במדרש שהשי"ר א, א, ועי' תהיגה טו:) **שישראל נמשלו לאגוז**, שאפילו מוטל בטיט ובצואה אין מה שבתוכו נמאס, - אבל כמובן אם האגוז שקוע ברפש במשך זמן רב, סוף סוף מתעפש גם הפרי שבפנים. והרמז בזה, שאם האדם מהרהר בלבד שהחטא נשאר מבחוץ ולא פגם בפנימיות נפשו, זה בגימ' חטא חסר, שזהו בעצמו חטא, דאם שקועים בחטא אז מתקלקל הכל כאמור, אבל באמת לא נמשך להיות שקועים בחטא אם ארוך ח"ו, כידוע ברמז הפסוק (תהילים לז, י) **ועוד מעט ואין רשע**, וא"כ אין החטא שלם, ונשאר לעולם חסר א'.

עניינא דיומא

תקיעת שופר

הלא הלשון הוא כלי שרת לעבוד עבודה לה' וכו', ואיך האדם יטנף הלשון יום ולילה ברחובות ובמושבים לצים וכו', באופן שלשונו חתיכה עצמה נעשית נבילה, משוקץ ומתועב בכל דיבור אסור, ואיך אח"כ יביא כלי מוסרח ומאוס, זה לשונו, לפני ה' לברך ולהתפלל וללמוד, הא ודאי תפלתו תועבה, וטורפין לו תפלתו וכו', היתכן שבמתנה שנתן לו ה', בה יכניסוהו בדבר לה' ונבלות הפה וכיוצא, להכניס לבורא ית'. עיי"ש יתר דבריו הקדושים.

והנה תיבת "שופר" ר"ת ו'נשלמה פ'רים ש'פתינו, או יאמר ר"ת ר'מז ש'ומר פ'יו ו'לשוננו, כי הלא הפה והלשון הם הכלים לשלם חובותינו ע"י לימוד תורת עולה ותפלה כנגד תמידים תקנום וכו', ולכן בבוא יום הדין הגדול והנורא אשר בו עומד נפש כל חי ומבקש תחנה מאת קונו יוצרו ובוראו, איך יעייז האדם לדבר בפיו, ולכן לוקחים את השופר אל הפה ומשמיעים קול התקיעה על ידו, ולא ע"י הפה ממש, כי בושה תכסה פניו איך נפצה פה להשמיע קולו, ואם יזכה האדם להתעורר בעת תקיעת שופר לרמז הזה, בושה תכסה פניו, ואז תתקבל תפלתו, כי לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה (תהילים א. יט), וכפי הרמז הידוע בתיבות **ב'חצוצרות ו'קול שופר ה'ריענו** שהוא ר"ת **"בושה"**, כי זה העיקר בתקיעת שופר. ורמז נחמד הוא.

ויתכן לומר, שלכן בתפלתנו אנו משמיעים קול בכיה, גנחתי גנח וילולי יליל, כי רק בקול בכי ותחנונים נוכל להתרצות לפניו ית"ש השומע קול בכיות, יען את הקולות האלו לא פגמנו במשך השנה ברעה, שהרי כשהאדם גונח או בוכה הוא במצב של כובד ראש וצער, אבל שאר הכירות הפה פגמו בעוה"ר בדברים אסורים, ולא נוכל להתרצות בהם רק ע"י תיקון גדול, והבן היטב.

לימוד זכות נפלאה על בני ישראל בשעת תקיעת שופר

גרסינן בגמ' (ר"ה טז, א) אמר רבי אבהו, למה תוקעין בשופר של איל, אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם וכו'. ולענ"ד אפשר לומר בביאור השייכות לעקידת יצחק, דבעקידה כתיב (בראשית כב, יג) **והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו**, ופרש"י, בסבך, באילן. בקרניו, שהיה רץ אצל אברהם, והשטן סיבכו ומערבבו באילנות. ע"כ.

והנה איתא במשנה (אבות פ"ה מ"ו) שאילו של אברהם נברא בערב שבת בין השמשות. ונראה מכל זה שאותו איל היה מוכן ומזומן לכך מששת ימי בראשית, וכל רצונו היה להגיע אצל אברהם אבינו כדי שיעלהו שם לעולה, אלא שהשטן עיכבו עד הנה וסיבכו בסבך בקרניו.

וי"ל דכן הוא רצון כל בן ישראל לעבוד את בוראו באמת ובתמים, אלא שהשאר שבעיסה מעכב (ברכות יז), וזה הלימוד זכות של בני ישראל בשעת תקיעת שופר, שבאמת כולם שבו בלב ונפש לחלוף ורוצים לעבדך באמת, רק שהשטן מעכב אותם בקרניו והיינו במחשבותיו, והראיה שכעת כשהשטן מתבהל כולם עושים רצונו, ולכן הקב"ה זוכר לנו עקידת יצחק ברחמים.

רבינו תם עומד למעלה ומליץ יושר על כלל ישראל

נשימה. שמעתי מפי חד צורבא מרבנן שהרהר בעת תקיעת שופר, דהנה לדעת **רבינו תם** (עי' בב"ס תק"צ ס"ד) יש לעשות שברים תרועה בשתי נשימות, ור"ת עומד למעלה ומליץ יושר על כלל ישראל ואומר, הלא אמרו חז"ל (ב"ר יד, ט) עה"פ כל הנשמה תהלל קה, על כל נשימה ונשימה תהלל קה, ואני הוספתי נשימה אחת של מיני מצבים של האדם, ואת הכל צריך לקבל בחיזוק ובאמונה גדולה בלי התפעלות וכלי נפילת המוחין, ואז כשהאדם מגיע למדרגה כזו שמסתפק במה שיש לו בכל האופנים, אז זוכים לשמחת בית השואבה דהיינו שמחה שלמה ואמיתית, והבן.

עומק ההשפעה של קול השופר גם בלא הרגשה

אם יתקע שופר בעירי וְעַם לֹא יִחְרְדוּ (עמוס ג, ו)

איתא בספ"ה ק' שבעת תקיעת שופר מוכרח כל אחד ואחד מישראל להתעורר לתשובה שלמה, **כדכתיב** אם יתקע שופר בעיר וְעַם לֹא יִחְרְדוּ, והנה שאלתי לכמה וכמה יראים ושלמים, והודו לי, שבעצם לא הרגישו חרדה כ"כ מתקיעת השופר ממש, אלא מן ההכנות שלפני המצוה, אמירת מאמרי הזוהר, פסוקי "למצח לבני קרח מזמור", פסוקי "מן המיצר" וכו', והוא לפלא.

והנה ראיתי בספ"ה ק' **קדושת לוי** שענין התקיעה הוא מלשון **"נתקע ביבמתו"** (יבמות נד, א). אולם הדמיון הזה היה לפלא בעיני, דהלא לשון תקיעה שייך גם באהל, ושאר דברים.

אבל לפענ"ד מוטמן בדבריו הקדושים רמז נפלא, שכמו דמצינו ביבום, הגם דנתקע ולא נתכוין כלל לקנות, אע"פ כן מועיל ונעשה יבום גמור, כמו כן הוא בתקיעת שופר, הגם דלאו אדעתיה, שאינו יודע עד מה, ולא חלי ולא מרגיש, מכל מקום כל אחד ואחד מישראל שבא לשמוע קול שופר, נעשה אצלו איזה קשר וחיבור עם העניינים הגבוהים והרמים הנתקנים ע"י פעולת מצוה זו, כמאמר הכתוב (דברים כט, ט-י) **אִתְּם נִצְבִּים הַיּוֹם כְּלֶכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם שְׁבִטֵיכֶם וְגו' כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל טַפְכֶּם נְשִׁיכֶם וְגו'**, דאיתא בספ"ה ק' דקאי על זמן תקיעת שופר בראש השנה. ולפי זה י"ל בכוונת הכתוב הנ"ל, "אם יתקע שופר בעיר וְעַם לֹא יִחְרְדוּ", דגם מי שהוא במדרגה נמוכה הנקרא 'עם', לא יתכן שלא יחרד לבו עכ"פ במקצת בשעת תקיעת שופר, ואע"פ דלא ידע ולא מיכין, אבל בודאי כל אחד זוכה להתעוררות מלעילא כפי הכנותו למטה, כמאמר הכתוב (תהילים י, יז) **תִּכְיֶן לָכֶם תִּקְשִׁיב אֲזִנָּךְ**.

המתעורר מהשינה – מסוגל לחולל נפלאות במשך ימי החיים

עורו ישינים משנתכם. ידועים דברי הרמב"ם (פ"ג מהלכות תשובה ה"ד) וזל"ק: אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר, עורו ישינים משנתכם, ונדרמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל, הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם, ויעזבו כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה.

וחשבתי לבאר הענין ע"פ העובדא הידועה, שרבי ישראל סלנטר שמע איש אחד האומר לחבירו: **מילא וואס איז דער גאנצער לעבן, מער נישט ווי א חלום!** [הרי כל חיי האדם אינם חשובים אלא כחלום ותו לא!]

אמר לו רבי ישראל: זהו רק כשהאדם ישן, אז החיים הם חלום, אבל אם האדם מתעורר משנתו, אז הוא מסוגל לחולל נפלאות במשך ימי החיים...! ודפח"ח.

והרהרתי שזו מטרת תקיעת השופר, שרמז יש בו עורו ישינים משנתכם, לצאת מן השיגרה שכאילו אין העולם אלא חלום, כי זהו רק כשישנים, אבל השופר צווח באזני כל יהודי "עורה למה תישן", ואז כבר עושים את חשבון החיים.

ענין השופר בתחילת לפי של האדם ביום הדין

בענין רמז שופר נפל ברעיוני דבר נפלא, דהנה כתב הרב חיד"א בספרו לב דוד (פרק כ"ג) וזל"ה ק; וכבר הרב הגדול מהר"ם אלשיך (עי' בספ"ה ק' **תורת משה** לר"מ אלשיך שמות כה, לה) ז"ל בנועם מוסרו אמר מר, כי עתה הן בעון חסרנו כל, ואין בידנו להקריב חובותינו, ולא בגדי כהונה, ולא בית המקדש לכפר בעדינו, וכיוצא בהם שאר כפרות וקרבנות הציבור, ולא נשאר לנו לעבודת ה' אלא הלשון אשר בו נתפלל ונודה ונלמוד ונברך לשמו ית', והחי יתן אל לבו וכו' וכל עצמותיו יאחזמו רעד, כי

להתלמד לקבל את הכל בשמחה – ולא להתפעל ממצביו השונים

לחזור ולהטיב אחריתו.

וכעין זה אפשר לומר ברמז סדר הימים הקדושים, שמתחלה בא יום **ערב יוה"כ**, שבו המצוה דוקא באכילה ושתיה, ואח"כ **יוה"כ** גופא המצוה להתענות בכל חמשת העינויים, ו**בסוכות** אוכלים דוקא חוץ לבית, שהם כל מיני מצבים של האדם, ואת הכל צריך לקבל בחיזוק ובאמונה גדולה בלי התפעלות וכלי נפילת המוחין, ואז כשהאדם מגיע למדרגה כזו שמסתפק במה שיש לו בכל האופנים, אז זוכים לשמחת בית השואבה דהיינו שמחה שלמה ואמיתית, והבן.

תקיעה שברים תרועה תקיעה.

י"ל הרמז שתיקנו חז"ל לתקוע בראש השנה **תקיעה שברים תרועה תקיעה**, מפני שבמשך תקופות השנה יתכן שיעברו על האדם כל מיני מצבים, בין לטוב ובין למוטב, ועל כן צריך האדם להתלמד לקבל את הכל בשמחה, ולא להתפעל ממצביו השונים, ולכן **תקיעה** הוא קול פשוט, לרמז כשמצב האדם הולך ישר בלי עיקולים, ואח"כ יש מצב של **שברים** שלבו נשבר, ויותר גרוע **תרועה** שהוא ענין יללה דבכיה, שמרמזת על צער גדול, ואעפ"כ אח"כ באה שוב **תקיעה** קול פשוט, כי לא לעולמים יזנה ה' ועתיד

ראש השנה שחל בשבת

בביטול התקיעה בשבת מכריזים ישראל שמבחינתם יקטרג השטן ולא ייכנס זכרונם לטובה, ובלבד שלא ייפגע כבוד השבת פן יעבירו ארבע אמות ברשות הרבים ויתחלל שמו חלילה. בכך מתקדש שמו יתברך בעולם, ועצם הוויתור הזה על תקיעת השופר למען השבת הוא כשלעצמו עקידה רוחנית מופלגת המועילה לרצות את בוראנו ממש כמו זכרון השופר.

אימת שבת בתחילת השופר

בספר **פרי צדיק** (דף פט) ביאר שעיקר כוונת תקיעת שופר היא לעורר את היראה בלב, וכמו שנאמר **אם יתקע שופר בעיר ועם לא יָחַדוּ**. אך בשבת אין צורך בשופר כדי לעורר יראה, שכן חז"ל דרשו (תענית ח, ב) את הפסוק יראי שמי - על שומרי שבת, ומבואר שביום השבת נופל פחד וקדושה על כל אחד מישראל מעצם קדושת היום, וכפי שאמרו בירושלמי (דמאי פרק ד) שאפילו עם הארץ אימת שבת עליו, וממילא היראה מושגת ואין צורך בשופר.

המתקת הדינים והזכרת מלכות שמים ביום השבת

עוד יש להוסיף טעם על פי המבואר ב**זוהר הקדוש** שבשבת קודש כל הדינים מסתלקים ואין שום שלטון אחר בכל העולמות מלבדה. כיוון שעיקר עניין השופר הוא להזכיר מלכות שמים ולהמתיק את הדינים, הרי שבשבת ממילא שולטת רק קדושתו יתברך בגילוי מוחלט, ואין לנו בכך צורך.

שבת היא מלעזק ורפואה קרובה לבוא

טעם נוסף קשור למאמר חז"ל **שבת היא מלעזק ורפואה קרובה לבוא**. כלומר שעצם השבת יכולה לרדם ולרפאות, ולכן ביום השבת אנו פטורים מזעקת השופר ואיננו זקוקים לה כדי לעורר רחמי שמים.

הלל הער בשבת מיתיר את קול ההקציה

בספר **אור יהל** (להג"ר לייב חסמון) מבואר שעניינה של השבת הוא שעל כל אדם לדאוג שלבו יהיה ער ופתוח לתשובה, עד שלא יצטרך לקול השופר שיעיר אותו. הרמב"ם הרי כתב שעניין השופר הוא עוררו ישנים משינתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, הרי שרק הישן צריך לעוררו משינתו בקול השופר, אבל בשבת קודש לבו של האדם ממילא ער ופתוח לקדושה, ולכן הוא יכול להסתפק בזכרון תרועה בלבד.

טירדא דמצווה בלימוד זכות על טירדת העבירות

בספר **קדושת יום טוב** (כ, ב) מבאיר מליצה ישירה בסגנון נוסף, שהרי כל החשש לתקוע בשבת נובע מכך שאפילו אדם זהיר וקדוש עלול לטעות מתוך טירדא דמצווה ולטלטל את השופר ארבע אמות ברשות הרבים, ויבוא לידי חילול שבת.

מכאן אנו יכולים ללמד זכות על עצמנו בקל וחומר מהשפעתה של טרדה של חול ואפילו טרדה דעבירה, שכאשר אנו עוברים בעולם הזה שהוא מקום טומאה, הדבר מטריד את מחשבתנו אפילו בעת התורה והתפילה ומשכח מאיתנו תורה ומצוות, כרמזו בראשי התיבות של המילים ש"כן ח'ז"ת כ"ל ה"צורים שהם ש"כח"ה.

לימוד זכות זה עומד למליצה ישירה עבור כל בית ישראל, בתנאי כמובן שנקיים את השבת כהלכתה וננצל את היום כראוי, **אויסניצען דער שבת**, לקיים ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם. בדרך זו נזכה על ידי קדושת השבת לתשובה מאהבה, שהיא למעלה מהתשובה מיראה הנעשית על ידי השופר, ואז כל הזדונות ייהפכו לנו לזכויות כדברי חז"ל.

הכח של שבת שאין צריך בה לשום זעקה כי ממילא נתקן הכל

בספר **תורת אמת** להה"ק **מהרי"ל איגר מלובלין** (יב. ד"ה שבת היא) כתב, דידועים דברי המדרש (ויק"ד כט, א) שביום ראש השנה נברא אדם הראשון, בשעה ראשונה עלה במחשבה וכו', בתשיעי נצטוו (שלא לאכול מעץ הדעת), בעשירי עבר, באחד עשר נידון, בשנים עשר יצא בדימוס, אמר הקב"ה לאדם, זה סימן לבניך, כשם שעמדת לפני בדין היום הזה ויצאת בדימוס, כך עתידין בניך לעמוד לפני בדין ביום הזה, ויוצאין לפני בדימוס, עיי"ש.

והעצה לזה שיהיה יוצאים בדימוס ויתוקן הכל, הוא על ידי קול השופר שהוא ענין הצעקה מלב עמוק, ועל ידי זה יתהפך לרחמים, וכשחל ראש השנה בשבת אף שמדין תורה רשאים לתקוע בשבת, תקנו חכמינו ז"ל לבל לתקוע, והוא על סמך זה הנרמז בדבריהם ז"ל (שבת יב). **שבת היא מלעזק**, שאין צורך כעת לזעקה, כי זהו הכח של קדושת שבת שאין צריך בה לשום זעקה כי ממילא נתקן הכל, ורפואה קרובה לבוא.

שביתת המקטרג והגיהנום ביום השבת

בספר **דברי חיים** (ראש השנה ו, ב) מובא טעם נוסף למעלת היום, שכן בשבת גם הגיהנום שובת ושוקט, וממילא אין אנו צריכים לתקיעת השופר כדי להשתיק את המקטרג והמשטין, שהרי אף הוא שובת ממלאכתו ביום קדוש זה.

עקידה רוחנית במסירות הנפש על השבת

בספר **משך חכמה** כתב דברים נפלאים, דהנה בראש השנה (טו, ב) אמרו כל שנה שאין תוקעין בתחילתה מריעין לה בסופה משום דלא עירבב שטן. פירש בעל **הלכות גדולות** (מובא בתוספות שם ד"ה שאין) שאין הכוונה רק כשראש השנה חל בשבת, אלא הכוונה לכל מצב שבו אירע אונס שמנע את התקיעה.

והביאור בזה הוא שאין התקיעה מצוות עשה רגילה שבהיעדרה ייענש האדם על ביטולה, שהרי אנוס רחמנא פטריה (בבא קמא כח, ב), אלא היא משמשת כעין רפואה וזכרון, וכפי שאמרו לגבי שעיר יום הכיפורים שכיון שלזכרון הוא בא הרי זה כאילו הוקרב בפנים. וממילא, כשם שחולה שלא לקח תרופה מחמת אונס לא יתרא ממחלתו, כך גם כאשר נעדר זכרון השופר המכניס את זכרונות ישראל לאביהם שבשמים, נותרים אנו ללא מזור ורפואה וקטרג השטן נשאר במקומו [ועיין בחושן משפט סימן כא בש"ך בעניין זה שאונס אינו נחשב כאילו עשה, ואם נתייבש על מנת שיעשה פלוני ולא עשה באונס אינו מתחייב].

אולם בשבת הדבר שונה לחלוטין, שכן אחד מטעמי מצוות שופר הוא לתקוע בשופר של איל כדי להזכיר את זכות עקידת יצחק (ראש השנה טו, א). התקיעה מזכירה את הכוח שנחלו ישראל מצחק אבינו למסור את נפשם לחרפה ולמכה עבור כבוד שמו יתברך, שזוהי זכות העקידה האמיתית שבה בניו עוקדים את כל תאוותיהם, הרגשותיהם ושאיופותיהם על מוקד אהבת השם ותורתו. והנה כידוע בני ישראל והקדוש ברוך הוא דומים לשני אוהבים נאמנים שכל אחד חושש ודואג לכבוד רעהו, וכדאיתא (ברכות ו, ב) שבתפילין של ריבונו של עולם כתוב "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ", וכך גם מצינו שהשם יתברך אמר "נקום נקמת בני ישראל" ואילו משה רבנו אמר "לתת נקמת ה'". ולכן, אף על פי שידוע לנו גודל התועלת שבמצוות שופר והסכנה העצומה שבביטולה אפילו באונס, בכל זאת מסרו ישראל את נפשם וקבעו שמוטב לבטל את התקיעה מאשר להסתכן בחילול שבת המעידה על קדושת שמו יתברך שחידש את עולמו יש מאין.

החזקת חיים לכל חי - סוד הקשר המופלא שבין הנשמה לנפש

נשמתם לדבר גשמי כדאיתא בספרים הקדושים, ולכן אצלם הפירוד קשה מאד.

ובאמת משום כך רצה הקב"ה ליתן את התורה בעולם השפל הזה, כי בלעדיה היה העולם מגושם כל כך עד שהנשמה לא היתה יכולה לחזור למקורה בקלות. ורק לאחר נתינת התורה שעל ידה יש קצת רוחניות גם בעולם הזה, יכולה הנשמה להישאר בטהרתה ולהיפרד מן הגוף בנקל בבוא עיתה.

וזוהי בחינת **החזקת חיים לכל חי**, שהקב"ה חתך מעט את הקשר וההתדבקות שיש לנשמה עם הגוף שבתוכו ניתנה. נמצא כי מה שהאדם חי הוא בחינת חיתוך, ולכן חת"ך הוא שם המלאך הממונה על החיים. וגם השם של פרנסה הוא חת"ך, כי על ידי הפרנסה האדם חי, והחיים מוכרחים להיות על ידי בחינת חיתוך כנזכר.

וכן ראשי התיבות של **פ'ותח א'ת, י'דך** מרכיבים את השם הקדוש פא"י (גם זה משמות הפרנסה), שעולה בגימטריא אלקים יחד עם הכולל של חמש האותיות. שכן שם אלקים הוא מידת הדין שעניינה הוא הגבלה וצמצום. וגם כאן מרומז עניין גבול וצמצום, שהתקשרות הנשמה עם הגוף מוגבלת ומופסקת במקצת, וכל זה לטובת הנשמה כאמור, ודוק.

איתא בספרים הקדושים שמרומז כאן השם הקדוש **חת"ך** היוצא מסופי תיבות של הפסוק (תהילים קמה, טו) **פֹתַח אֶת יְדֶךָ**, והוא שם המלאך הממונה על החיים. לעומת זאת מובא מן האר"ז"ל שזהו אחד משמות הפרנסה.

ונראה לעניות דעתי ביאור השייכות בזה. הנה איתא בספר **הנתיא** (פרק יט) שנשמת האדם רצונה חשקה וטבעה להיפרד מן הגוף ולהידבק לשרשה ומקורה. ובאמת חסד א-ל הוא שמשאיר את הנשמה בקרבנו, כפי שכתב הרמ"א (או"ח סי' ו ס"א בהג"ה) בביאור נוסח ברכת אשר יצר במילים "ומפליא לעשות", שהפלא הוא שהקב"ה שומר את רוח האדם בגופו וקושר דבר רוחני בדבר גשמי.

ואולי זו גם כוונת חז"ל במאמרם (בראשית רבה יד, ט) על הפסוק (תהילים קנ, ו) **כל הנשמה תהלל י-ה**, שעל כל נשימה ונשימה תהלל י-ה. שכן מצד רצון הנשמה היה לה להיפרד מן הגוף, ולכן צריך האדם להודות להשם יתברך על כל נשימה שהיא מתאפשרת על ידי הנשמה שבגוף כידוע.

ולכן איתא בחז"ל (ברכות ה, א) שאצל הצדיקים פרידת נשמתם מגופם היא כמשחל בניתא מחלבה, מכיון שנשמתם משתוקקת תמיד למעלה לשרשה. אם כן בעת המיתה הנשמה חוזרת בקלות רבה מכיון שזו כל תשוקתה, והיא בבחינת מיתת נשיקה. אבל הרשעים שפגמו במעשיהם הרי הם מהפכים את

הרה"ק רבי אהרן יחיאל מקאזניץ זצ"ל

ד' תשרי תש"ב

שבעים שנה עברו מאז. ואחרי חיפושים רבים ועבודה מפרכת נמצא בדרך ציון קדשו: בשנת תשע"ה התגלה הצדיק בחלום ליהודי אחד העוסק רבות בחידוש קברי צדיקים בפולין. רבינו פנה אליו בחלום ואמר: אני הוא רבי אהרן מקאזניץ, הלא הנך פועל בעבור רבים הקבורים בפולין למה אינך פועל גם למען בית החיים בו אני טמון? העסקן הקיץ נרעש משנתו. יצר קשר עם הבנש"ק הרב אהרן חיים אלעזר האפשטיין - בן אחר בן להמגיד מקאזניץ ונושא שמו של רבינו, וסיפר לו על חלומה הנורא. השניים לקחו את דבר החלום ברצינות הראויה, והם החלו בשרשרת של ביורים וחקירות עד שהגיעו למסקנה כי מקום קבורתו היא בעיר 'זעליחוב'. בשלב זה נסעו משלחת של אברכים לעיר 'זעליחוב' לבירור המקום המדויק, ובבואם למקום חשבו עיניהם בראותם בית החיים חרבה משמם ממציבות ומלא שיחים ועצים.

כאן אירע דבר פלא גדול: גוי זקן מתושבי העיר 'זעליחוב' הופיע בפני הקבוצה והלה סיפר להם מזיכרונותיו על כל חיי ופרטי הקהילה היהודית בעיר, ואף אמר כי הוא יכול להעיד על מיקומו המדויק של הציון, כי הוא זכר את הלוויה ואיך שקברו את רבינו ממש ליד האהל של הבעל 'כתר נהורא'. ואכן, האברכים ניקו את השטח ומצאו ארבע יסודות להאהל מסביב מקום הקבורה שנשמר להם בידי אותו זקן. כעבור יומיים מת אותו הגוי בפתע, וראו בזה כאות מן השמים שהאירכי ימיו ושנותיו רק כדי שיוכל למסור את המידע על הציון הקדוש.

לאחר התייעצות עם צדיקי דורינו, הכין הגאון המחבר ז"ל את נוסח המצבה לבעל האור הגנוז ז"ע ולרבינו הק' מקאזניץ. ביום י"א כסלו תשע"ו התאספו ציבור חשוב מלונדון בראשות המחבר ז"ל, והשתדלות הרב חיים האפשטיין שליט"א, להקים המצבה על ציון קדשם של ב' כתר נהורא והרה"ק רבי אהרן הטמון לידו, כדי שיהיה לשם ושאירת על מקום מנוחתם.

ה"איש הפלא" הרה"ק רבי אהרן יחיאל מקאזניץ זצ"ל, דור שישי - בן אחר בן - להמגיד מקאזניץ, היה נקרא בלשון חיבה "רבי אהרלע קאזניצער". המשיר לאחר פטירת אביו הרה"ק ר' ירחמיאל משה זצ"ל בשלשלת הזהב של בית קאזניץ. ידוע ומפורסם כי כל אדמור"ר וגדולי מנהיגי פולין בזמנו התייחסו אל רבינו בהערצה וביתורת הכבוד, והחשיבוהו את מעשיו הכבירים אשר פעלו גדולות ונצורות.

רבי אהרלע היה יחיד במינו בין שאר צדיקי ומנהיגי דורו. גם שנים רבות אחר הסתלקותו נשאר כמין חידה סתומה שלא פוענחה וכלתי פותרה. כל כולו היה למעלה מהשגת אנוש, בלתי מובנת לפי קט שכלו של ילוד אשה. לבו רחב כמו לב האר"י, וכי דרכו במסתרים היא.

פעולותיו של הגאון המחבר זצ"ל

הגאון המחבר ז"ל עסק רבות לברר מקחו של האי צדיק, וללקט את החומר של תולדות ימי חייו וסיפורי נפלאות על רבינו, וזכה ביחד עם איש אמונו הרה"ח רבי משה גלאזיס שליט"א להוציא לאור עולם תשרי שנת תשע"ט, את הספר הנפלא 'ארי במסתרים' על רבינו, שהיה לנחלת הכלל בעולם החסידות ומוחצא לה.

גילוי ציון קדשו בזעליחוב

על פי בקשת רבינו קודם הסתלקותו נטמן בעיר 'זעליחוב', סמוך לציון הרה"ק ר' אהרן מזעליחוב בעל 'אור הגנוז' 'כתר נהורא' מגדולי תלמידי המגיד ממעזריטש. אמנם מחמת צוק העיתים לא הקימו אז אפי' מצבה על מקום הקבורה, ובימי השואה הרסו הצוררים ימ"ש את הבית החיים לתל עולם, ולא יכלו לאתר את מקום מנוחתו.

הפעילות בקרב הנידחים והתועים

לא היו ימים טובים לאותם "בעלי התשובה" - שעליהם אמרו חכמינו ז"ל כי במקומם של בעלי תשובה אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד - כימים ההם שעשה ופעל רבי אהרלע בקרב הנידחים והתועים, והיה חורש בהם חרישה עמוקה אשר היה למופת באותו דור. הרבה פעמים היה הרבי יורד לתוך עמקי הקליפות והיה נכנס גם לתוך בתי טיאטראט שלהם, ומשם היה מוציא יהודים הרבה ומחזירים לתשובה. וכמה עדויות וסיפורים נאמרו בזה. סיפורי מקורביו שראוהו פעם לובש את ה'טילעפ' בכדי לילך להבטי טיאטראט, והיה מתהלך אנה ואנה תפוש בשרעפים כולו בוער וסוקר, ואומר בלחש: הגנו מוכן ומזומן לקיים מצות מחיית עמלק...

סיפר מו"ר רבי שמואל הלוי וואזנער בעל "שבט הלוי" זצ"ל, שהכיר את רבינו מביקורו ביישיבת חכמי לובלין, שפעם אחת היה הרבי בווארשא ועבר לפני 'מקום הוללות' בליל שבת, ושמע קול הכלי זמר והכלי נגינה. הרבי עצר ושאל וחקר מי ומי הם המשחקים שם. וכשסיפרו לו כי ראש המשחקים שם הוא יהודי מתבולל ר"ל, נכנס הרבי לתוככי ה'טיאטער', ועלה עד לראש הבימה סמוך לאיש ההוא, וצעק עליו מנהמת לבו: שבת... שבת...! מיד זרק הלה את כליו, ורץ אחרי הרבי לבית מדרשו, עד שהריב החזירו בתשובה.

קל יותר לקרב רחוק - מאשר לשבור נאות של בן תורה

סיפר הרה"ק ר' ירחמיאל ישראל יצחק דאמב ז"ל, שפעם שאל הגה"ק רבי שמעלעל מזעליחוב את הרבי: 'קאזניצער רבי איר טהוט מיטן פראסטין עולם און איר זענט מגליח, פארוואס זענט איהר נאר עוסק מיט מקרב זיין אנשים רחוקים, פארוואס זעהט איהר נישט אריינצוברענגען אין די בחורים די לומדי תורה אביסעל פנימית...?' הרבי ענה לו: "גלייבט מיר רבי שמעון עס איז אסאך לייכטער אריינצוברענגען אין דעהם גרעבסטען פון דעם גרעבסטען איין הרהור תשובה, איידער אין איין בחור וואס לערענט און איז נעבעך פארכאפט אין זיין גאות, אריינשיינען אביסעל פנימיות!..."

הנטיעה לעיר הבירה לונדון והצלחת הבורח

גם עד לעיר הבירה 'לונדון' הגיע הרבי. הנטיעה לעיר לא הייתה ידועה לרוב הציבור חסידי, וכמעט שהיה בחשאי, ורק לאחר שובו לפולין התבטא הרבי כי הסיבה לנטיעתו הייתה להוציא ממקום טומאה זה כמה נשמות טהורות.

מסופר, כי כשהגיע הרבי על ידי הגבול להיכנס לענגלאנד, שאלוהו העומדים על משמר הגבולות למטרת ביקורו. ענה הרבי כי הגיע הנה בשליחות אבותיו וזקניו הקדושים. וכששאלוהו לכמה זמן בדעתו ובכוונתו להישאר שם, ענה הרבי: עד שאבי קרא לי לחזור הביתה... הללו תמהו על שהגיד לא היה נראה אז צעיר לימים, ומגיע בשליחות אבותיו וזקניו... אך מתוך יראת הכבוד לא העזו לשאול עוד.

פעם פעם בלב אחד מאלו האנשים שהחזיר בתשובה, כי אינו יכול עוד לסבול את עול ושבט ההבגות של הרבי. עשה מעשה וקם וברח מחצר הרבי, ולא נודע לאף אחד לאן ולאפה הלא האיש. הלה פנה ונסע עד לעיר 'לונדון' הרחוקה, בחושו כי אין לו שם

ונגנה להם בחיוב וחילק להם "ציגארעטלעך", ואף הצית להם אש במקטרתיהם. פתאום יצא האדמור"ר מגור בבהלה מחדרו הפרטי, ובקש בתחנונים מהרבי שיפסיק להעלות להם אש בה"ציגארעטלעך". הרבי נענה לו והפסיק. לאחר זמן הוברר ונודע כי הכוס שהובא להרבי מגור שהרבי שפכו, לא נטבלה כדת וכדין. ואלו האנשים שגילגלו וביקשו 'ציגארעטלעך' זכו לחיים טובים ר"ל.

והאדמור"ר בעל ה"פני מנחם" מגור זצ"ל, היה מפליא על כך שהבית המדרש בגור הינו כמעט היחיד בין הבתי חסידים שבפולין שנותרו לאחר השואה בשלימות כמו שהיו, והוסיף יתכן כי יש לזה קשר לסיפור הנפלא של הרבי (ויצוין כי גם את היכל "שיבת חכמי לובלין" מדד הרבי באבנטו בביקורו שם, ואף בזה נזן נותר על תילו).

סיפר רבי חיים האפשטיין, כי כששהה הרבי בא'נטווערפען, בא פעם גוי שיכור אחד כנגדו, ושאל את הרבי בלעג וקלס בלשון דייטש "וואס וואונטשען זי' הער ראבינער?" ענה לו: "א מיתה משונה!" ותיכף מת הלה שם במקומו.

בברלין יומי ההסתלקות

ב'בערלין' התאכסן הרבי בבית משפחת ראנד, מנכדי זקנו המגיד מקאזניץ ז"ע. וסיפר מו"ח הגה"צ רבי אברהם שמואל ראנד זצ"ל, כי כשהיה מדבר עם אנשי הגבול וה'פאליציי' היה מדבר אליהם דווקא בלשון 'ענגלאנד' ולא בלשון 'דייטש', וראו עליו כי יש לו ענין גדול בזה, ויש שאמרו שרצה לשבור קליפת 'גרמניה' בזה, וכפי שכן היה בסוף המלחמה שהאנגלים נצחו להדייטשן ימ"ש.

ביום ב' דראש השנה, אמר הרבי לכמה ממקורביו: "אם האשמודאי רוצה להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, איני רוצה לחיות יותר, כי איככה אוכל וראיתי באבדון עמי ישראל". ועוד אמר אז במירות: "מיהאט מיר אפיגיהערט הארעכע אין הימעל, האב איך נישט וואס צו לעבן".

נוסח מציבתו שנערך ע"י המחבר זצ"ל:

מציבת עולת ראה הלזו

הורמה לזכרון

רבינו אהרן יחיאל האפשטיין

זכר צדיק וקדוש לברכה

אדמו"ר האחרון לבית קאזניץ בפולין

אהרן קדוש ה' בלשון חסידים נתקדש

האי טמיר ונעלם - והוא לך כסגן בארלי אש

ר'וממות אל בגרונ - ונתקברו המון בריות לתורה על ידו

ט'מפן עד מתיים יח'אל ברוב חסדו

עלתה נשמתו בסערה השמימה

ד' תשרי יום ה' פרשת וילך

שנת ש'ב'ת משוש לבינו לפ'ק

ונקבר פה בב'יה"ח דזעליכאוו

סמוך וגרא לאהל קדשו של הרה"ק בעל כתר נהורא

במעמד עם רב זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נסע בשבת ברכבת - כדי להציל נפש אחת

מו"ר הרה"ק מסקווירא זצ"ל היה מתבטא על הרבי כי ראו עליו רוח הקודש גלוי. וסיפר שפעם אחת עלה הרבי על ה"באהן" בעצם יום השבת, וכך נסע עד שהגיע למקום אחד ועצר שם ליד המים. היה שם יהודי אחד שרצה לאבד עצמו לדעת, והיה בדרכו להטביע עצמו במים ר"ל, והרבי הניאיו מכך, וחזקו ושדלו בדיבורי נחמה ועידוד, ובכך הציל הרבי את חייו.

הביקור בגור והנספחות

בשנה אחת ביום 'הושענא רבא', ביקר הרבי אצל הרה"ק בעל ה"אמרי אמת" מגור זצ"ל. השניים דיברו ביניהם בידידות. בתוך השיחה הגישו להרבי מגור כוס תה לשתות. לתדהמת החסידים נטל הרבי את הכוס ושפך את כל תכולתו ארצה. מה שעורר את חסידי גור להתרגז ולכעוס על התנהגות הרבי המזוהה בבית רבם. ואחר כך נכנס הרבי לבית המדרש הגדול דשם, ולקח את אבנטו ומדד לאורכו ורחבו של אותה הבמה"ד, גם מדד לגודל השתי העמודים שעמדו שם. וכשאשלו אותו לסיבת המדידה, ענה להם שבדעתו לבנות את בית מדרשו גדול יותר משל גור.

כמה מהעומדים שם שלא הבינו לדרכו הקדושה ליגלגו ושחקו עליו, ובנתיב זבולו ניגשו אל הרבי לבקש ממנו 'ציגארעטלעך'. הרבי